

Temat własny

Komisji Budżetowej Rady Miasta Opola

Koszty utrzymania jednostek kultury na podstawie roku 2023

Opole, sierpień 2024 r.

1. Wstęp.

Niniejsza informacja została sporządzona na potrzeby Komisji Budżetowej Rady Miasta Opolą zgodnie z postawionym do dyskusji zagadnieniem. Materiał został podzielony na trzy części, w pierwszej przedstawiono ogólne informacje o zakresie działalności instytucji miasta Opolą oraz podstawy prawne ich funkcjonowania. Natomiast w drugiej części dokonano przeglądu przychodów i kosztów koncentrując się na ich strukturze i zobrazowaniu skali działalności. W ostatniej części dokonano swego rodzaju podsumowania w kontekście wydatków z budżetu miasta.

2. Zakres działalności instytucji kultury miasta Opolą oraz podstawy prawne ich funkcjonowania.

Działalność kulturalna miasta Opolą jest prowadzona przede wszystkim w oparciu o działalność pięciu miejskich instytucji kultury, którymi są Galeria Sztuki Współczesnej, Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum Polskiej Piosenki, Narodowe Centrum Polskiej Piosenki oraz Opolski Teatr Lalki i Aktora. Podstawowym aktem prawnym regulującym działalność tych jednostek organizacyjnych jest ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 87). Zgodnie z tą ustawą wszystkie miejskie instytucje kultury pokrywają koszty bieżącej działalności i zobowiązania z uzyskiwanych przychodów, tj. m.in. z prowadzonej działalności, z najmu i dzierżawy składników majątkowych, dotacji podmiotowych, dotacji celowych z budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, środków otrzymanych od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł. Natomiast zakresy działalności instytucji kultury, a także źródła ich finansowania określone są w ich Statutach przyjętych odrębnymi uchwałami Rady Miasta Opolą.

2.1. Galeria Sztuki Współczesnej w Opolu jest jedyną w województwie opolskim instytucją wyspecjalizowaną w prezentacji i upowszechnianiu współczesnych sztuk wizualnych. Tradycje placówki sięgają 1958 roku, Galeria jest bowiem instytucją, która powstała na fundamentach Biura Wystaw Artystycznych. Po przekształceniach ustrojowych, z końcem roku 1991 zlikwidowano opolskie Biuro Wystaw Artystycznych, a w jego miejsce powołano w 1992 roku Galerię Sztuki Współczesnej w Opolu.

Działalność Galerii, zgodnie ze Statutem, zakłada:

- 1) prowadzenie działalności wystawienniczej i wydawniczej,
- 2) prowadzenie działalności edukacyjnej, promocyjnej i informacyjnej w zakresie współczesnej twórczości wizualnej,
- 3) organizowanie krajowej i międzynarodowej wymiany artystycznej oraz festiwali, koncertów, wykładów, warsztatów, konferencji, seminariów, kursów i programu filmowego,
- 4) prowadzenie biblioteki oraz bazy danych dotyczących twórców i dzieł sztuki współczesnej,

- 5) współdziałanie ze środowiskami twórczymi oraz z polskimi i zagranicznymi podmiotami publicznymi i prywatnymi w zakresie rozwoju sztuki współczesnej.

2.2. Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu jest największą biblioteką publiczną na Opolszczyźnie.

Notowany jest stały wzrost liczby czytelników: co czwarty mieszkaniec Opola jest użytkownikiem MBP. Biblioteka posiada też niezwykle szeroką i spełniającą najwyższe standardy ofertę działań kulturalnych dla czytelników. Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II w swojej działalności bardzo często podejmuje inicjatywy, dzięki którym może dotrzeć do coraz szerszej rzeszy użytkowników z coraz ciekawszą ofertą. Jest też miejscem aktywności społeczności lokalnej oraz wsparciem przy realizacji potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców. Spotkania autorskie, materiały promocyjne i informacyjne kierowane są również do użytkowników mediów społecznościowych. Zasady działania Biblioteki reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r., poz. 2393), a jej Statut zakłada:

- 1) gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych oraz samokształceniowych użytkowników Biblioteki;
- 2) udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu oraz wypożyczanie ich do domu użytkownikom wszystkich grup wiekowych;
- 3) realizację różnorodnych i nowoczesnych ofert usług informacyjno-bibliotecznych uwzględniających potrzeby społeczeństwa opartego na wiedzy i informacji;
- 4) organizację edukacji czytelniczej i medialnej wraz z popularyzacją książki, czytelnictwa, mediów elektronicznych poprzez różnego rodzaju działania, tj. spotkania autorskie i tematyczne, wystawy, warsztaty, konkursy, panele dyskusyjne, kiermasze i targi książki;
- 5) przygotowywanie użytkowników Biblioteki do samodzielnego korzystania i posługiwania się nowymi technologiami;
- 6) wspieranie uczenia się i rozwijania zainteresowań użytkowników Biblioteki;
- 7) prowadzenie działalności wydawniczej;
- 8) współpracę z innymi instytucjami kultury, jednostkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i innymi podmiotami w celu organizowania i prowadzenia działalności kulturalno-edukacyjnej;
- 9) doskonalenie formy i metody pracy bibliotecznej;
- 10) współpracę z innymi bibliotekami, a także instytucjami kultury, oświatowymi, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami w celu realizacji wspólnych inicjatyw czytelniczych, edukacyjnych i kulturalnych.

2.3. Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu prowadzi działalności dokumentacyjną, wystawienniczą, edukacyjną, kulturalno-oświatową i popularyzacyjną w zakresie sztuki współczesnej, a zwłaszcza

polskiej piosenki. Muzeum gromadzi zbiory w szczególności z zakresu archiwaliów, fotografii, fonografii, mody, numizmatyki, sztuki i techniki związane z szeroko pojętą polską sceną muzyczną. W zbiorach Muzeum znajdują się m.in.: fotografie, rękopisy, nagrania audio i audio-video, płyty (od szelkowych, poprzez winylowe do CD), kasety, odtwarzacze dźwięku, instrumenty i stroje estradowe przekazane przez gwiazdy, nagrody, odznaczenia, medale i pamiątki; projekty plakatów estradowych, rysunki i karykatury związane z piosenką.

Muzeum prowadzi działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 r., poz. 385), a także realizuje zadania zgodne ze Statutem, w szczególności poprzez:

- 1) gromadzenie, dokumentowanie, archiwizowanie, konserwowanie, digitalizowanie i naukowe opracowywanie zbiorów i materiałów dotyczących polskiej piosenki, w tym: nagrań w formie zapisu fonograficznego, audiowizualnego, nutowego i elektronicznego, fotografii, wspomnień, relacji, wywiadów i pamiątek związanych z twórcami polskiej piosenki, dokumentacji i pamiątek dotyczących Krajowego Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu oraz udostępnianie tak opracowanych zbiorów i materiałów dotyczących polskiej piosenki;
- 2) inwentaryzowanie i katalogowanie zgromadzonych zbiorów;
- 3) opracowywanie i publiczne udostępnianie ekspozycji stałej oraz wystaw czasowych dotyczących polskiej piosenki w kraju i za granicą;
- 4) przechowywanie zgromadzonych zbiorów w warunkach zapewniających im zachowanie właściwego stanu bezpieczeństwa i magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych i wystawienniczych;
- 5) prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie swojej działalności w tym: publikowanie albumów, katalogów, informatorów, plakatów, wydawnictw popularnonaukowych i okazjonalnych oraz produkcja audycji radiowych i telewizyjnych dotyczących problematyki polskiej piosenki;
- 6) prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i edukacyjnej;
- 7) inicjowanie, wspieranie i prowadzenie projektów związanych z zakresem swojej działalności;
- 8) organizowanie wystaw stałych, czasowych i objazdowych.

2.4. Narodowe Centrum Polskiej Piosenki w Opolu swoją działalnością obejmuje teren miasta Opolą, realizując zadania w dziedzinie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań Centrum określonych w Statucie należą m.in.:

- 1) rozpoznawanie, kształtowanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych środowiska miejskiego,
- 2) współpraca ze społecznym ruchem kulturalnym w celu popularyzowania jego dorobku artystycznego,
- 3) promowanie działalności kulturalnej,
- 4) ścisła współpraca z Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu w zakresie ochrony, promocji i rozwoju polskiej piosenki, w tym Krajowego Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu,

- 5) ścisła współpraca z Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu w zakresie działalności w obszarze sztuki współczesnej oraz gromadzenia zbiorów sztuki nowoczesnej i współczesnej

Zadania te Centrum realizuje poprzez organizowanie: zajęć artystycznych, wydarzeń kulturalnych, imprez rozrywkowych o charakterze masowym, Krajowego Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu i innych festiwali muzycznych o zasięgu ponadlokalnym, zwiedzanie obiektu i prowadzenie razem z Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu działań mających na celu promocję polskiej piosenki oraz przedsięwzięć artystycznych z obszaru sztuki współczesnej, promocji wydarzeń kulturalnych, mecenatu artystycznego, a także wsparcia dla młodych utalentowanych muzyków.

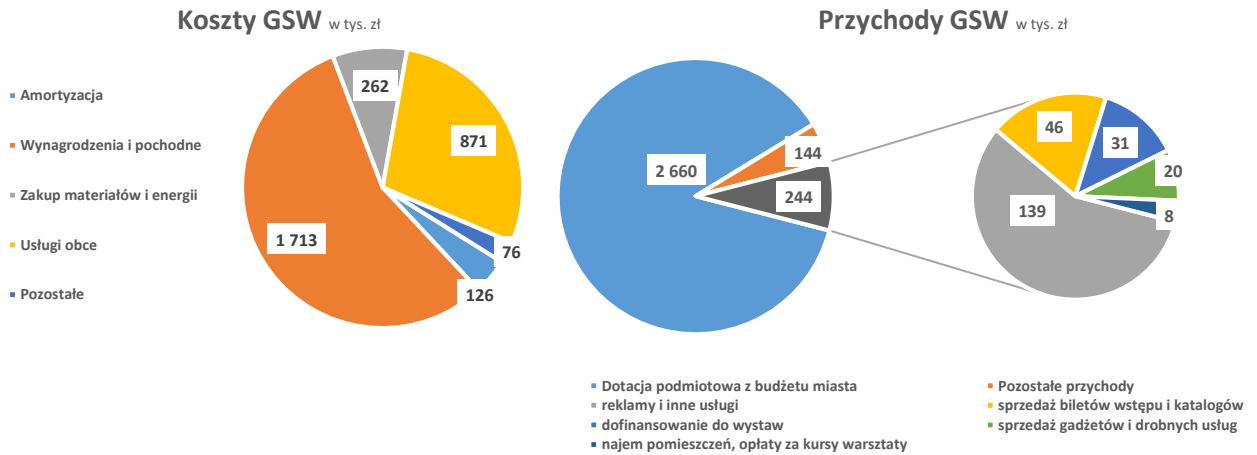
Główna działalność prowadzona przez NCPP koncentruje się w Sali Kameralnej i Amfiteatrze, a także na terenie miasta Opolu. Pozostałe placówki podległe NCPP, tj. Dom Kultury TSKN oraz Klub Metalchem, zgodnie ze specyfiką swojej działalności prowadzą zajęcia popołudniowe dla dzieci i młodzieży, ściśle współpracując z placówkami edukacyjnymi.

2.5. Opolski Teatr Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu od 1993 r. działa jako samodzielna instytucja kultury. Teatr dysponuje w pełni profesjonalną sceną i widownią na ponad 200 miejsc oraz sceną i widownią sali prób w budynku zaplecza. Opolski Teatr Lalki przygotowuje średnio 5 premier rocznie. Spektakle są kierowane do różnych grup wiekowych. Przygotowywane są przedstawienia zarówno dla dzieci, jak i dla widowni dorosłej. Podstawowym zadaniem realizowanym przez Teatr jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych, edukacja teatralna, wychowanie dzieci i młodzieży do roli przyszłych odbiorców i współtwórców kultury narodowej, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi twórczości i talentów twórczych, współpraca z amatorskim ruchem teatralnym. Zgodnie ze Statutem zadania te Teatr realizuje poprzez organizację przedstawień teatralnych, odpowiedni dobór repertuaru, jego różnorodność (odpowiednio do grupy wiekowej odbiorców), prezentowanie własnych przedstawień na terenie województwa opolskiego, w kraju i za granicą, wzajemną wymianę zespołów i sztuk teatralnych z teatrami polskimi i zagranicznymi. Ponadto realizuje projekty o charakterze edukacyjnym i w zakresie pedagogiki teatru. Teatr Lalki i Aktora od 1962 r. jest organizatorem odbywającego się co dwa lata, Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów Lalek.

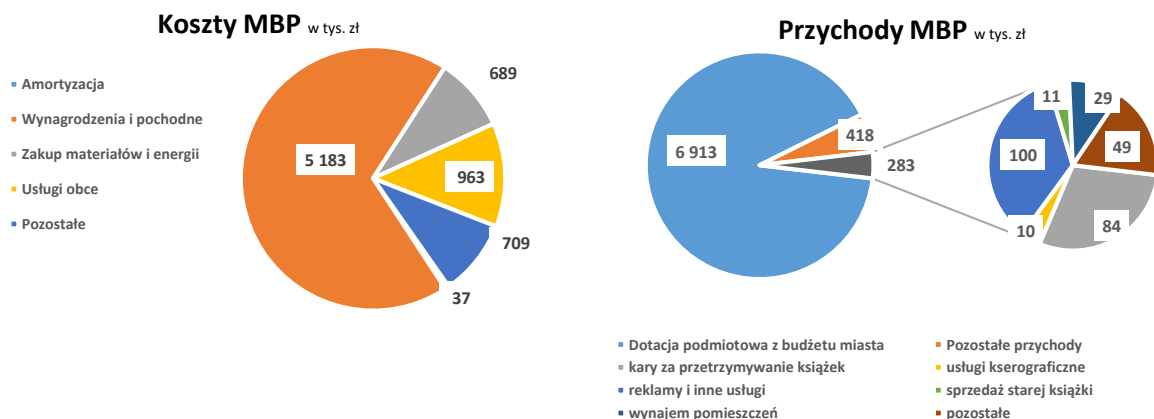
3. Przegląd przychodów i kosztów funkcjonowania instytucji kultury.

3.1. Przychody i koszty **Galerii Sztuki Współczesnej (GSW)** za 2023 r. zostały przedstawione w załączniku nr 1. Koszty działalności zamknęły się kwotą 3.048 tys. zł, z czego 56%, tj. 1.713 tys. zł stanowiły wynagrodzenia i pochodne. Drugą znaczącą pozycją kosztową stanowiły usługi obce 29%, tj. 872 tys. zł. Po stronie dochodów największą pozycję stanowiła dotacja podmiotowa z budżetu miasta w kwocie 2.660 tys. zł (87% wszystkich przychodów). Przychody z prowadzonej działalności stanowiły 8% wszystkich przychodów, tj. 244 tys. zł.

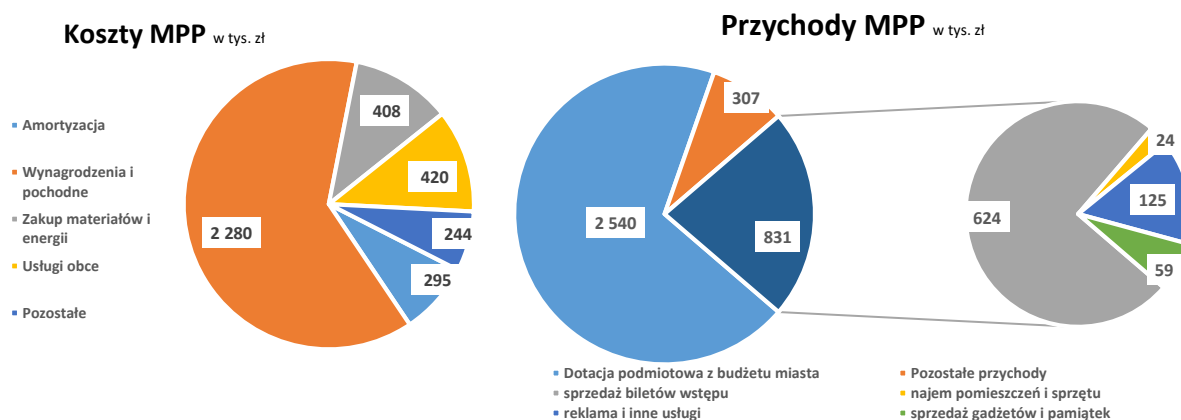
Najważniejsze pozycje w tej grupie przychodów to wpływy z reklam (139 tys. zł, tj. 57%), sprzedaż biletów (46 tys. zł, tj. 19%), dofinansowanie wystaw (31 tys. zł, tj. 13%), sprzedaż gadżetów (20 tys. zł, tj. 8%). Strukturę kosztów i przychodów zobrazowano na wykresach poniżej.

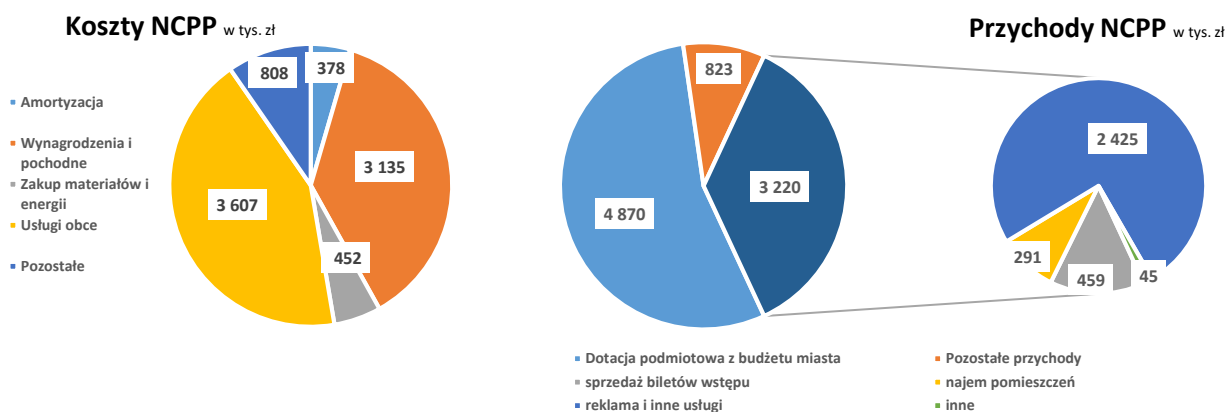
3.2. Przychody i koszty Miejskiej Biblioteki Publicznej (MBP) za 2023 r. zostały przedstawione w załączniku nr 2. Koszty działalności MBP w 2023 r. wyniosły 7.582 tys. zł, a największy udział w ich strukturze mają wynagrodzenia i pochodne (68%, tj. 5.183 tys. zł). Usługi obce stanowiły 13% kosztów ogółem, co dało kwotę 963 tys. zł. Zakupy materiałów i energii wyniosły 689 tys. zł, tj. 9% ogólnych kosztów. W ogólnym przychodach 7.614 tys. zł, 91%, tj. 6.913 tys. zł stanowiła dotacja podmiotowa z budżetu miasta. Przychody z prowadzonej działalności wyniosły 283 tys. zł (4% ogólnych przychodów) i pochodziły głównie z reklam i kar za przetrzymywanie książek. Strukturę kosztów i przychodów zobrazowano na wykresach poniżej.

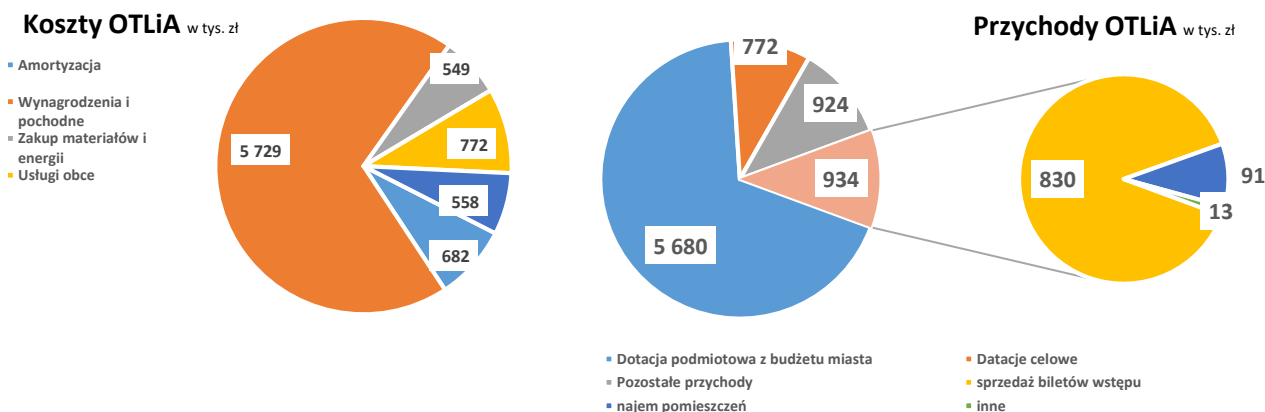
3.3. Przychody i koszty Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu (MPP) za 2023 r. zostały przedstawione w załączniku nr 3. Koszty działalności MPP w 2023 r. wyniosły 3.647 tys. zł. Największą ich część, tj. 63% stanowiły wynagrodzenia i pochodne (2.280 tys. zł). Usługi obce kosztowały 420 tys. zł, co przełożyło się na 12% udział w kosztach ogółem. Zakup materiałów i energii stanowił 9% ogólnych kosztów i wyniósł 408 tys. zł. Po stronie przychodów, które wyniosły w 2023 r. 3.678 tys. zł największy udział (69%) stanowiła dotacja podmiotowa z budżetu miasta (2.540 tys. zł). Przychody z prowadzonej działalności wyniosły 831 tys. zł, tj. 23% przychodów ogółem. Największą pozycją w przychodach z prowadzonej działalności stanowią wpływy ze sprzedaży biletów wstępu (624 tys. zł, tj. 75% przychodów z działalności), oraz wpływy z reklam (125 tys. zł, tj. 15% przychodów z działalności). Strukturę kosztów i przychodów zobrazowano na wykresach poniżej.

3.4. Przychody i koszty Narodowego Centrum Polskiej Piosenki w Opolu (NCP) za 2023 r. zostały przedstawione w załączniku nr 4. Koszty działalności NCP w 2023 r. sięgnęły 8.620 tys. zł, z czego największą pozycję stanowiły usługi obce (42%, tj. 3.607 tys. zł), co związane jest z nabywaniem usług koncertowych i estradowych. Kolejną znaczącą pozycją kosztową stanowią wynagrodzenia i pochodne (36%, tj. 3.135 tys. zł). Amortyzacja wyniosła 617 tys. zł (7% kosztów ogółem), a zakupy materiałów i energii 452 tys. zł (5% kosztów ogółem). Przychody NCP za 2023 r. wyniosły 8.898 tys. zł, na co głównie złożyły się dotacja podmiotowa z budżetu miasta 4.870 tys. zł (55% wszystkich przychodów) oraz przychody z prowadzonej działalności 3.205 tys. zł (36% wszystkich przychodów). Strukturę kosztów i przychodów zobrazowano na wykresach poniżej.

3.5. Przychody i koszty Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu (OTLiA) za 2023 r. zostały przedstawione w załączniku nr 5. Koszty działalności wyniosły 8.289 tys. zł z czego największą pozycję (69% kosztów ogółem, tj. 5.729 tys. zł) stanowiły wynagrodzenia i pochodne. Usługi obce kosztowały OTLiA 962 tys. zł (12% ogólnych kosztów), a amortyzacja wyniosła 682 tys. zł (8% kosztów ogółem). Na zakupy materiałów i energii wydatkowano 549 tys. zł (7% kosztów). Przychody ogółem zamknęły się sumą 8.311 tys. zł, z czego 5.680 tys. zł stanowiła dotacja podmiotowa z budżetu miasta (68% przychodów ogółem), 934 tys. zł przychody z prowadzonej działalności (11% w strukturze przychodów), 772 tys. zł (9% ogólnych przychodów) to pozyskane dotacje celowe. Na pozostałe przychody operacyjne (824 tys. zł) złożyły się głównie równoległe odpisy amortyzacyjne (569 tys. zł) związane z rozliczeniem w czasie dotacji inwestycyjnych. Strukturę kosztów i przychodów zobrazowano na wykresach poniżej.

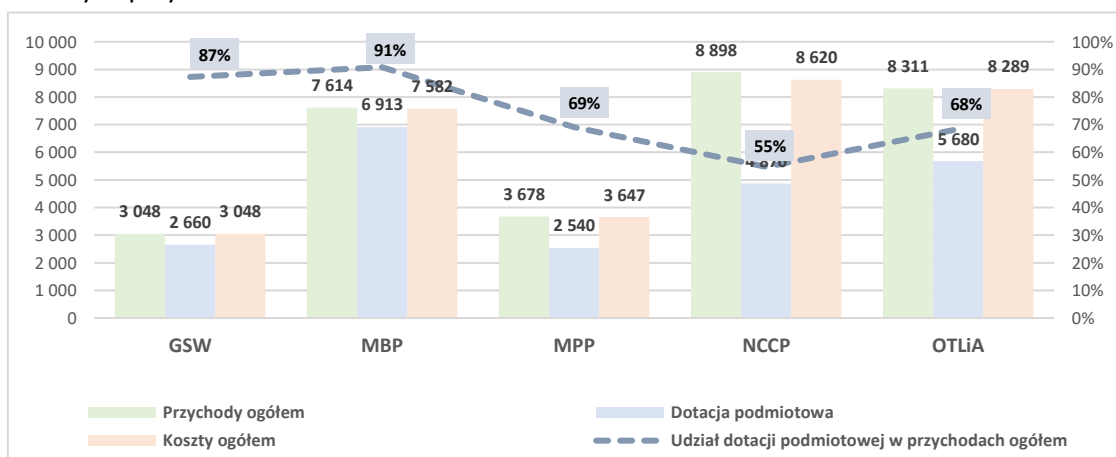
4. Podsumowanie.

Instytucje kultury, dla których organem założycielskim jest Miasto Opole działają na różnych polach szeroko rozumianej działalności kulturalnej, dysponując różnymi zasobami w postaci, czy to przekazanej infrastruktury, czy też bezpośredniego wsparcia w postaci środków pieniężnych na pokrycie bieżących kosztów funkcjonowania – dotacje podmiotowe z budżetu miasta Opola. W kontekście zarysowanego tematu własnego Komisji te ostatnie można utożsamiać z kosztami utrzymania instytucji kultury przez Miasto, ponieważ część kosztów generowanych przez ich działalność jest pokrywana z innych dochodów (spoza budżetu Miasta), głównie z przychodów z prowadzonej działalności. W tym kontekście z budżetu Opola w 2023 r. koszty utrzymania instytucji kultury wyniosły 22.663 tys. zł, na co złożyły się dotacje podmiotowe przekazane do pięciu instytucji kultury. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

w tys. zł

	Razem	GSW	MBP	MPP	NCCP	OTLiA
Przychody ogółem	31 549	3 048	7 614	3 678	8 898	8 311
Dotacja podmiotowa	22 663	2 660	6 913	2 540	4 870	5 680
Udział dotacji podmiotowej w przychodach ogółem	72%	87%	91%	69%	55%	68%
Koszty ogółem	31 187	3 048	7 582	3 647	8 620	8 289
Pokrycie kosztów dotacją podmiotową	73%	87%	91%	70%	56%	69%

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że dotacje podmiotowe (bezpośrednie koszty utrzymania instytucji kultury przez Miasto) stanowią 72% przychodów osiąganych przez te jednostki i 73% generowanych kosztów. Zbliżone wielkości przychodów i kosztów oznaczają, że wynik finansowy instytucji kultury oscyluje wokół zera (nie osiągają zysków i nie generują strat). Udział dotacji podmiotowej w przychodach ogółem jest ściśle powiązany z możliwością pozyskiwania dochodów z prowadzonej działalności. Wskaźnik ten oscyluje między 55% dla NCCP, które ma możliwość relatywnie większą część swoich kosztów przenieść bezpośrednio na korzystających z usług (bilety wstępu), a 91% dla MBP, która ma niewielką możliwości czerpania dochodów z prowadzonej działalności. Wskaźnik ten dla wszystkich jednostek został zobrazowany na wykresie poniżej na tle nominalnych przychodów i kosztów.

Koszty utrzymania instytucji kultury bezpośrednio przekładają się na ofertę usług w tym obszarze. Dyskusja, czy oferta ta jest wystarczająca w zakresie ilości, jakości, czy zakresu świadczonych usług zawsze pozostaje otwarta. Warto jednak wspomnieć, że oferta ta jest uzupełniana przez organizacje pozarządowe, współfinansowane z budżetu miasta, czy też przez inne instytucje kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Opolskiego.